

T I T O .

"Vi begynte i Belgrad - vi skal slutte i Belgrad."

Fra "Daily Herald"

Vi hører og leser så ofte om Tito, den fabelaktige partisan-lederen i Jugoslavia, mannen som trosser tyskerne og aldri gir seg. Den jugoslaviske ungdommen flokkes om hans fane for å befri landet sitt. Det kan ha sin interesse å lære denne mannen litt bedre å kjenne, og nedenfor forteller vi litt om ham etter en artikkel i "Daily Herald"

Tito er født i 1890 i en fattig bondehytte i den vesle landsbyen Zagorje, som ligger i den kroatisk provinsen nord for Zagreb. - Moren var slovensk og faren kroater, så Tito er en ekte slaver.

Han hadde vandrelyst i blodet og dro tidlig hjemmefra for å se seg om etter arbeid i de store byene. Han streifet om i landet. I 1914 var han 24 år gammel, og da meldte han seg også godt til tjeneste i den østerriks-ungarske hæren. - I 1916 ble han krigsfange hos russerne, - han sluttet seg til bolsjevikene i 1917 og sloss i den russiske revolusjonen. Endelig satte han kursen hjemover, og da han kom til Jugoslavia igjen i 1924, ble han en ledende skikkelse i fagforeningsbevegelsen. Han fikk ikke være i fred, - en vakker dag i 1929 ble han arrestert av general Peter Zhivovich, som forresten er emigrant sammen med kong Peter idag... I fengselet hadde han det sannelig ikke altfor morsomt, det ble tortur og elendighet i fire lange år. Da han ble fri, dro han utenlands igjen, og under den spanske borgerkrigen var han med og organiserte en internasjonal brigade på de rødes side. Han reiste hjem i all hemmelighet, for kongen hadde forbudt det kommunistiske partiet, og Tito hadde jo vært sjelen i det hele, fryktet og hatet av de konservative, beundret og avholdt av kommunistene. Men Tito arbeidet like fullt, og da tyskerne rullet inn i Belgrad i april 1941 hadde han sin organisasjon ferdig i Serbia. Det var bare å slå til, og han har slått til om og om igjen...

Tito er marsjall av Jugoslavia, han er øverstkommanderende for den nasjonale frihets-hæren og partisans tyrkene, og endelig er han president for den nasjonale befrielses-komitee, som i virkeligheten er den nye regjeringen i Jugoslavia.

Men alle disse titlene er ikke gått Tito til hodet. Han er det han alltid har vært: en enkel, rolig mann. Uniformen er like enkel uten utmerkelsestegn, uten stjerner og striper.

Han flytter hovedkvarteret ettersom kampens gang fordrer det. Tito er nesten alltid på farten. Før måtte han bruke apostlenes hester, men idag står biler og hester til disposisjon for ham. Han foretrekker hesteryggen... Han elsker hesten sin, den edle hoppen "Mitsa"... Og så rir han avsted med troppene sine, alltid med full oppakning, alltid kampberedt. Men han får tid til litt annet enn å være i felten også. Han er glad i å gå lange ensomme turer. Han diskuterer endeløst med de forskjellige serbiske, kroatisk, slovenske og muhammedanske politikere han har med seg.

Dagen begynner med at han leser depesjer og kurer-post, mens han konfererer med stabssjefen, general Arsa Yovanovich, - han er ivrig radiolytter, fremfor alt lytter han på Radio Moskva og London. Han følger ivrig med i verdenspressen så han til enhver tid vet hva som skrives om Jugoslavia. Tito er litt av en språkbegavelse. Han behersker perfekt tysk, russisk, tsjekkisk, kirgisisk (et mongolsk språk fra Central-Asia) og litt fransk. Han kan lese og forstå engelsk. Russisk er vel favoritt-språket, - hans yndlingsbok er Tolstoys "Frig og fred", - den boken leser hele partisan-hæren med forkjærlighet.

Tito har fått tid til å gifte seg, - først med en russerinne, hun er død for lenge siden og nå med en hydelig og meget begavet slovennerinne. Han har en sønn, som går i fæns fotspor. 16 år gammel gikk han frivillig inn i den russiske hæren, mistet høyre arm under kamp og fikk ærestitelen "Sovjetunionens helt."

Og sønnen sier med faren: "Vi begynte i Belgrad, og vi skal slutte i Belgrad."

FASCISMEN I LATIN - AMERIKA.

Av Ann Kelly i "Labour Monthly".

Den fascistiske bacillen florerer stadig vekke i Latin-Amerika, - det har de siste tiders begivenheter i Argentina og Bolivia vist. Det er fare på ferde, men heldigvis ser det ut til at anti-fascismen og den pro-allierte sympatien får overtaket i de fleste statene etterhvert.

Tyskland og Japan har vært kloke nok til å passe vel på det som er skjedd i Latin-Amerika i de siste forgagne ti-år. Før-krigsøkonomien i de fleste av de 24 statene på det veldige kontinentet hadde et meget snevert omfang og industrien var i sin vorden.

Tenk bare på det argentinske jordbruket! Men viktigere enn jordbruks-produktene er idag de strategiske mineralene, oljen, gummi, de hög-kvalifiserte kvarts-krySTALLene, kobberet, tinnen, diamanter, magnesium, mica. Alt dette finnes i rikelige mengder, og her har vi bare regnet opp noen av alle de viktige mineralene, som ligger gjemt i Latin-Amerika. I Brazil er det f. eks. et stort fjell, som inneholder 12-15 billioner tonn jernmalm. Det er ikke å undres over at Hitler har sagt: "I Syd-Amerika finner vi alt det vi kan ønske oss."

Vi kan se litt på førkrigs-tidens Brazil, som i grunn er et typisk latin-amerikansk land. Det dekker et areal større enn U.S.A. og har bare 43 millioner innbyggere. Landet var verdens største kaffe-producent, og dermed drev brazilianerne på med kaffedyrking og kaffeeksport og tenkte ikke på stort annet enn kaffe. De simpelthen glemt de rike mineralene og all gummi. 30-årenes økonomiske krise herjet landets næringsliv, og det ble et lett bytte for tyske handelstilbud. Brazilianerne inngikk handelsavtaler en masse med tyskerne, så importen fra Tyskland øket fra 8.9 pct. av total-importen i 1932 til 23.5 pct. i 1936, og den øket i årene like fram til krigen.

Akse-maktene utbyttet Brazil. Arbeiderne hadde elendige økonomiske kår. Og slik var forholdene over hele Latin-Amerika. I forhold til U.S.A. var kjøpekraften i Syd-Amerikas rikeste stat, Argentina, som 32 til 100, - i de fattigste statene var den som 5 til 100.

I begynnelsen av krigen stod Latin-Amerika så å si overfor et kupp-forsøk fra akse-maktene side. Hugo Fernandez Artucio, professor i filosofi i Uruguay, så den truende faren og skrev en bok om "The Nazi Octopus in Latin America". - Forfatteren var sosialist og ble arrestert i april 1936. Årsaken var en tale han holdt, - han pekte på faren fra Tyskland. - President Cardenas i Mexico sammenkalte en internasjonal kongress mot krigen i 1938, og her fikk den løslatte professor Artucio høve til å advare Latin-Amerika mot de totalitære maktene, som etter hans mening sendte sin avantgarde inn i den nye verden. - Noe senere talte han i kringkastingen til "the man in the street", og emnet var akse-spionasje. I mars 1940 kom han med et virkelig angrepsskrift på nazistpartiet i Latin Amerika. Han stilte det til en uruguayansk forsvarsministeren. Skriftet ble referert i Buenos Ayres presse og senere kringkastet i BBC.

I mai 1940 ble en komitee til undersøkelse av akse-aktiviteten i Uruguay utpekt. Denne komiteen oppdaget den beryktete "Fuhrmann-sammensvergelsen", som arbeidet for å kunne gjøre Uruguay til den første selvstendige tysk-amerikanske staten, hovedhjørnesteinen i "Antarktisk Tyskland" (Det er elven La Plata og sonen omkring den som dominerer Uruguay og som letter forbindelsene mellom dette land og Brazil, Bolivia, Paraguay og Argentina.) - Uruguay gikk imidlertid til aksjon og protesterte og arresterte en heldel nazis-agenter, og landet ble satt under foreløpig krigsrett.

Kort tid etterpå oppdaget Bolivia en liknende nazi-bevegelse, og den tyske ministeren Wendler ble utviat. Folkeopinionen krevet at det skulle nedsettes undersøkelseskomiteer i Chile, Mexico, Argentina og på Kuba.

Og det viste seg at det var tusenvis av tyske agenter og spioner over hele Latin-Amerika. Ernest Bohle var primus motor for spionasjevirksomheten, som ble ledet fra Berlin. Virksomheten fallt sammen med de tyske ambassadens arbeid, de tyske handelsmennenes foretak, de tyske fascistpartiene og falangen, som stod i nær kontakt med högrepartiene og den rent nasjonalistiske fraksjonen.

De store tyske minoritetene, spesielt i Syd-Brazil, Argentina og Chile var under terroristisk diktatur, og den nazistiske innflytelsen var så sterk at Latin-Amerika hadde 700 delegerte til Nürnberg-møtet i 1937. I 1938 regnet en at om lag 150 latin-amerikanske aviser offentliggjorde og brukte stoff fra aksens oversjøiske nyhets-tjeneste.

Den brasilianske president Vargas hindret i ellefte time et aksekupp på en litt underlig måte. Det var i Uruguay og Brazil, og saken varden at den fascistiske hoved-organisasjonen i Brazil satte Vargas opp som en brasiliansk "quisling" og hjalp ham til å få makten. - Med det samme han var kommet på presidentplassen 10. november 1937, gjorde han helomvending og stod nå mot sine tidligere allierte. - Han handlet stikk mot deres program og ønsker. I 1938 forsøkte hans gamle tilhengere å styrte ham, men det ble fiasko.

Pan-amerikansk motaksjon.

Krigen har vært i Latin-Amerikas favør på mange måter. Den har virket stimulerende på den økonomiske utviklingen og fremmet mangesidigheten i næringslivet. Dessuten har pan-amerikanismen fått god vind i seilene. I 1942 ble det holdt en pan-amerikansk konferanse i Rio de Janeiro, og den ble med rette hilst som et tidenes tegn på et bedre samarbeid i Amerika mot aksen.

Før denne konferansen hadde ni central-amerikanske republikker erklært aksemaktene krig. Mexico, Venezuela og Colombia hadde brutt den diplomatiske forbindelsen med aksemaktene. Det var bare Argentina og Chile som stod igjen. De skulle fortsette å være helt nøytrale.

Konferansen tok skritt til å hindre den tyske agent-virksoheten og ble enig om forskjellige tiltak, som skulle hemme den femte kolonnes arbeid. Utviklingen av en spesiell krigsøkonomi i Latin-Amerika ble stimulerende, og endelig ble forbindelsen med U.S.A. knyttet nærmere.

En inter-amerikansk forsvarsorganisasjon ble opprettet, - videre en inter-amerikansk rådgivende komitee for finanser og økonomi, - den har til oppgave å samordne og organisere de økonomiske ressursene, og så til slutt en komitee for politisk forsvar, den har spilt en rolle ved å hindre den bolivianske og argentinske nazist-kuppet.

En ser at denne konferansen førte til mange positive resultater. -

Forøvrig har især Brazil utviklet seg under krigen og blir nå betraktet som ledende økonomisk stat i Latin Amerika.

Argentina - ny-fascismen.

All denne utviklingen har virket meget forstyrrende på super-nasjonalistenes virksomhet i Argentina. Castillos nøytralitets-politikk og det argentinske presset for å holde Chile nøytralt, ble først ført for å danne en Plata-elv-gruppe, som i virkeligheten hadde til hensikt å fremme De forente staters økonomiske og politiske interesser i Latin-Amerika. Argentinas "nasjonalister" har alltid vært redde for en "diagonal" allianse mellom Chile, Brazil og Bolivia. Det er åpenlys fascisme i Argentina, og det beror for en del på at Brazil og Bolivia er i "krig" med akse-maktene og har full nytte og fordel av lend-and-lease-ordningen, mens Chile forlenget har renonsert på "nøytraliteten" og avbrutt forbindelsene med aksemaktene.

Rio-konferansen ga Castillos utenrikspolitikk et hardt slag, og da Chile brøt med aksemaktene 1. januar 1943, kom det nytteløse i hans politikk klart fram i dagen. Han stod overfor en stor folkemajoritet, som ønsket samling om den allierte politikken, men han fortsatte som før og innførte en slags beleiringstilstand med streng censur.

Under krigen har de konservative i Argentina, godseierne, finansmennene og hæren brukt allslags list og forræderi for å få sitte med makten. Generalene Ramirez-Rawson gjorde et ramstøt, støttet av "nasjonalistiske" grupper. De ville forsøke å forpurre Brazils framgang ved å gå ut av sin isolering. - Det gjalt f. eks. å få amerikanske våpen og amerikansk ammunisjon til Argentina, og det ble gjort forberedelser i denne retning. Men utenriksminister Amiral Storni slapp katten ut av sekken, da han skrev til Cordell Hull og ba om en overenskomst, som skulle gå ut på å sende våpen til Argentina for å gjenreise landet, så det fikk den posisjonen det hadde krav på i forhold til de andre syd-amerikanske statene. Hull svarte meget skarpt at det det nasjonale forsvaret det gjalt, ikke noen posisjon. Amiral Storni måtte abdisere. Det fulgte andre regjeringssendinger, og litt etter litt ble alle demokratiske elementer fjernet.

Og idag er Argentina en fullt ut autoritær stat. Terror hersker, og all motstand mot regimet slås ned med hard hånd. Det er en stor folkemajoritet for demokratiet og alliert seier, men tusener av demokrater sendes i konsentrasjonsleir. Ramirez nytter alle fascistiske midler og metoder for å holde den demokratiske bevegelsen nede. Det kommunistiske partiet, den demokratiske pressen og fagforeningene ble først likvidert, og

de andre politiske partiene måtte følge etter.

Argentina er et klassisk eksempel på Artucios forutanelser. Argentinas nye "kristne" orden, som minner sterkt om Francos "Store kristne korstog" mot kommunismen, forsøker etter beste evne å ødelegge alt som demokrati heter. Den samarbeider med Francos bevegelse og har til hensikt å danne en latinsk blokk til kamp mot England og U.S.A. og de demokratiske idealene. En skal legge merke til at bevegelsen inspireres fra Francos leir, men direktivene kommer fra Berlin.

DET MODERNE MENNESKET

I "Dagens Nyheter" for 8. aug. finner vi en utmerket liten artikkel om nasjonalisme kontra internasjonisme og det moderne menneskes innstilling til begge deler. Artikkelen er signert "ph".

Karl Marx hadde engang en dame til bords, og hun sa til ham: De som marxist må da innrømme... Han svarte: Moi, je ne suis pas marxiste! Får en ikke lyst til å omfavne den gamle hedersmann for hans kritiske frisinne? Det var også han som skrev: Uten partier, ingen utvikling. Uten uenighet, ingen framskritt.

Det er klart at det under en krig ikke er tid til å tenke på utvikling og framskritt. Krigen må først vinnes, og enigheten er en betingelse for at så kan skje. Men den nasjonale enigheten er jo også en betingelse for at en krig kan erklæres, - det har vi sett i Tyskland. Kunstig enighet innenfor landegrensene medfører nasjonalisme, og dermed motsetning til andre nasjoner. Om en vil lete etter internasjonalsismens verdifulle blå blomst, skal en lete etter den på den nasjonale uenighets mark. Det er langt mer verd for menneskeheten at arbeiderne slutter seg sammen internasjonalt - slik som kapitalen gjør det, og viktigere at vitenskap

og kultur samarbeider - enn at vi alle er i "samme båt" innenfor hvert vårt land. Under en internasjonal orientering ville en aldri få en så uhelderlig setning som "Right or wrong - my country!"

Skal vi forbedre oss til freden, må vi allerede nå kjempe for nasjonal uenighet og internasjonalt samarbeid - og ikke omvendt. En skal ikke tro at det vil gå av seg selv.

En frisinnet nordisme kunne bli en stasjon på vegen til Nordens internasjonale orientering. Men nordismen kan bli en innemuring om de rette reaksjonære folk får lov til å stå i pissen. Det nordiske samarbeid er gått tilbake i dette århundre, og det tross flyktingenes samarbeid med svenskene. Vi er så ladet med nasjonalisme at enhver dansk synes han selv er litt bedre enn alle andre folk. Det samme gjelder vel for nordmenn og svensker.

Det blir gjort et stort og sikkert påkrevet arbeid for å bevare Nordens språklige enhet. Det holdes store taler. Men for samlivet i Norden er det bare gjort skade i de siste årene. Det har kanskje ikke kunnet gjøres annerledes, men det ville være klokt å gjøre alt for å gjenopprette det tapte. Før verdenskrigen eksisterte en praktisk og ubetentsløs nordisme med samme mynt, ingen passtvang og like sjanser for en arbeider til å søke arbeid i alle de nordiske land. Norden var et fedreland for oss alle, og det betød på en gang mere frihet og mindre nasjonalisme.

Det er blitt Sverige forundt å åpne grensene for norske og danske flyktinger, men dermed får Sverige det nordiske problemet tett inn på livet. Spørsmålet blir i sin konsekvens om de nordiske flyktinger er utlendinger eller ikke. Jeg tror ikke det skulle behøves stor støtte fra autoritetenes side å få størstedelen av det svenske folket til å anse nordmenn og danske for nordiske landsmenn. Fra vinterkrigens tid ble det gjennomført noe liknende for finnene, som blandt annet fikk lov til å ferdes på områder som militært har vært sperret for utlendinger. Nå sier en at dette er forandret, - men desverre ikke slik at dansker og nordmenn får lov til å ferdes på disse områdene. Nei, nå får heller ikke finnene lov til å komme dit. Militære hensyn kan ikke diskuteres, men det kan derimot det folkepsykologiske problem at det skulle finnes steder, der det anses ufarlig for svenskene, men farlig for nordmenn og dansker og finner. Det kan ikke henvises til en øket spionfare. For det finnes også svensker av alle politiske avskygninger. Det er som om den nordiske tanken ikke står autoritetenes hjerte nær, og jeg tror ikke på noen annen nordisme enn den menneskelige og demokratiske som viser seg i praksis.

KIRKEN I TYSKLAND.

Vi har i et par foregående numre hatt artikler om kirkens motstand mot nazismen, okkupasjonen og undertrykkelsen i disse fem krigsårene, og vi fortsetter serien denne gangen med "Kirken i Tyskland", utdrag av "Christian Counter-Attack", en bok om kirkens kamp mot nazismen i forskjellige land, f.eks. Polen, Norge, Holland o.s.v.

Den katolske kirkens motstand.

Så tidlig som i 1930 preket sognepresten i Kirschausen i Hesse mot Hitlerismen, som da for alvor begynte å få vinn i seilene. "Nasjonalsosi-alsismen er intet for ka tolikkene," sa han. Nazistene følte seg alvorlig fornærmet midt i sin nyvunne valgseier, og gauleiteren i Hesse henvendte seg straks til biskopen i Mainz og ba ham beordre sognepresten til å være forsiktiger i sine uttalelser. Biskopen svarte: "Sognepresten i Kirschausen preket etter ordre fra meg." I 1931 fordømte Bayerns åtte biskoper 1) nazismens raseteorier, 2) forkastelsen av det gamle testamente og de ti bud, 3) forkastelsen av pavens overhøyhet som kirkelig autoritet "utenfor riket", 4) forsvaret for en nasjonal tysk kirke "fri for dogmer" og 5) opprettelsen av det "moraliske føleri" om rasen som kriterium for den kristne morallov. Herav sluttet biskopene videre at "det som nasjonalsosialistene kaller kristendom ikke er Jesu kristendom", og presteskapet fikk forbud mot å delta i bevegelsen.

Så sent som i august 1943 sendte de tyske biskopene et hyrdebrev fra Fulda der de "som har skapt seg en særskilt Gud, manifestert i deres egen rase og nasjon" ble sterkt fordømt, og der de drar voll somt til felts mot av-kristningen av det tyske folk og den tyske ungdom, og de taler strengt mot metodene og midlene, som nyttes av nazistene, især i Polen.

I 1933 ga kardinal Faulhaber ut en del prekener der han fordømmer nazistenes raselover, den nye hedendom og forfølgelsen av jødene. I 1935 talte biskopen i Wyrzburg om hvordan troen ble angrepet og oppfordret folket til å forsvare kirkens rettigheter. I 1936 sa biskopen i Münster i en offentlig preken: "Er Deres fører og rikskansler klar over hvordan troen er blitt under trykket og trampet på?"

En strøm av flammende hyrdebrev og prekener er kommet ut allerede fra begynnelsen av, og uttalelsene i dem har vært så åpenhjertige at de nå er forbudt av Gestapo, hvilket selvfølgelig har hatt motsatt virkning.

Og biskopene har ikke bare vært fryktløse i skrift, men også i handling. Mer enn en gang har politiet forsøkt å hindre biskop von Galen i å være med i sin menighets opptog. Det svar han har gitt ved slike høve, er typisk for hele hans holdning "Hvir noen tror de kan skille meg fra min kirke ved fysisk vold eller ved hjelp av politi, tar han grundig feil".

Kardinal Faulhaber har vist samme modige holdning ved flere anledninger. I oktober 1939, da ingen annent urde hjelpe jødene for Gestapo leide han en lastebil, dro til overrabinerens hus og hentet alle de hellige kar og ting, som han senere har oppbevart i sitt eget hus. Nazistene ropte: "Ned med Faulhaber, jødene venn", og mobben angrep huset hans. Men det fortelles at Faulhaber ikke lot seg skremme.

Von Galen har offentlig angrepet Himmler og hans Gestapo og til og med kaldt dem mordere.

Og prestene har protestert like kraftig som biskopene. Men deres navn er som regel ukjente. Nå og da nevnes en Rupert Mayer, S. J. - Niemöller s venn, en Slacher, en Mahler, en Dangelmeier. Vi kan se hvor tappert de hele tiden kjemper av statistikken. Mellom 1933 og 39 ble 7000 prester (av dem var 1300 protestanter) arrestert, og ved slutten av 1942 hadde antallet nådd 12 000. Hva det er nådd opp til idag, vet en ikke sikkert, men en vet at prestene stadig er utsatt for forfølelse og stadig blir arrestert fordi de preker "ille, alt".

Har såden katolske opposisjonen hatt noen praktisk betydning? Svaret blir ja. I mange tilfeller har den i lang tid forhindret nazi-domi-nering, som f.eks. da den katolske ungdommen skulle tvinges inn i "Hitler-Jugend". Forsøkene på å få gjennom dette, startet alt i 1933, men det var ikke før i 1938 at nazistene klarte å oppløse de katolske ungdomsorganisasjonen og å beslaglegge deres formuer. Og det var ikke før i 1937 at nazistene fikk omgjort de katolske skoler til rene statsskoler etter en voldsom kamp med hele det katolske presteskapet og barnas foreldre. Det året skrev paven, Pius XI, det berømte skrift: "Mit Brennender Sorge", som er et av de mest anklagende dokumenter mot nazismen som noengang er

skrevet. I det viser paven punkt for punkt hvordan Hitler har brutt sine løfter og hvordan han har angrepet kirken. Skriftet vakte voldsom oppsikt over hele verden, også i Tyskland, der katolikkerne med livet som innsats smuglet det inn over grensen, og den 19. mars 1937 ble denne fryktelige forbannelsen over nazismen lest fra hver eneste katolsk prekestol i Das Reich.

I 1941 skrev erkebiskopen av Freiburg-Breisgau til den tyske kirke- og undervisningsminister at han følte seg berettiget til å brennemerke som "forredere og statens fiender" de menn, som har splittet den tyske nasjon og som har nyttet høve mens mennene er i krig til å gjøre seg til herrer over kristendommen og kirken. Denne åpne anklage mot partilederne, som altså går ut på at disse menn selv er ansvarlige for forsøket på å få i stand en religiøs revolusjon i Tyskland, mens de katolske soldater ligger ved fronten og ikke har høve til å forsvare seg og sin rett, er også blitt slynget ut av andre biskoper, f.eks. biskopen av Münster og erkebiskopen av München.

At de katolske lederne fullt ut forstår at de ikke bare kjemper for troen i Tyskland, men også for hele kristendommen, kom tydelig til uttrykk i et hyrdebrev, som alle tyske biskoper undertegnet og sendte ut fra et møte de holdt ved St. Bonifacius grav den 22. mars 1942. Her sier de at de føler det som sin plikt å offentliggjøre sine anklager mot partiet og staten, og de fortsetter: "vi ønsker spesielt å peke på at vi ikke bare kjemper for de religiøse og kirkelige rettigheter, men også for menneskets alminnelige rettigheter. Ethvert menneske med åre er interessert i at disse rettigheter opprettholdes og respekteres; uten dem vil hele Vest-Europas kultur gå til grunne."

Den protestantiske kirkes motstand.

Noen vil kanskje spørre: "Er den protestantiske kirkens motstand i Tyskland noe å snakke om i det hele tatt? Er ikke motstandsbevegelsen i virkeligheten svært liten og ubetydelig sammenliknet med den alminnelige tilslutning til nazi-regimet? Det beste svaret på dette er kanskje å nevne at 1300 protestantiske prester er blitt arrestert siden 1934. Mange sitter i konsentrasjonsleir, mange er blitt drept. Dertil kommer et stort antall av kirkens menn, som iherdig har motarbeidet nazismen like fra dens spede begynnelse, så vi ser at protestantenes motstand er en viktig faktor for Europa. Men vi skal her bare nevne noen få lysende eksempler.

I mars 1935 advarte den protestantiske ledelsen sine kirker mot den nye hedendom som Hitler og hans drabanter er talsmenn for. Denne advarsel ble lest opp i mange kirker, og følgen var at Gestapo arresterte 700 prester, mens 5000 fikk skriftlig advarsel mot å lese opp advarslene. Disse tallene gir kanskje en antydning om opposisjonen mot Hitler. I boken "The Struggle for Religious Freedom in Germany" (Kampen for religionsfrihet i Tyskland) forteller dr. Duncan Jones følgende fra en tysk kirke, der et hyrdebrev ble lest opp:

"Det som hendte i Jesu-Christi-kirken i Dahlem i Berlin, var typisk for hendelsene overalt. Hele menigheten stod oppreist da presten, dr. Niemöller steg inn i kirken, fulgt av fire kolleger. Niemöller holdt først en kort preken og ba så menigheten vente til han hadde sunget "Min Gud han er så fast en borg", - han leste så hyrdebrevet, som var rettet mot nazistene. Mens han leste, stod han på kirkegulvet for å omgå loven om misbruk av prekestolen. Det var en intens stemning blandt menigheten, kvinnene gråt og salmene ble sunget med dyp henførelse. "Niemöller ble senere arrestert i juli 1937, og siden har han sittet i konsentrasjonsleir. Hele verden kjenner Niemöller, og hans opptreden under forhørene og fengsels-tiden stiller ham i rekke med kirkens store martyrer.

Protestantene har motarbeidet jødeforfølgelsene. Et av de beste eksempler er den kvinnelige prest, fru Lic. Staritz fra Breslau. I et rundskriv gjorde hun seg til talsmann for jødene i sin menighet og søkte å redde dem fra nazistenes fangarmer. Hun framholdt at det er en kristen plikt å la jødene leve uforstyrret i samfunnet. Og at den stjernen de var tvungne til å bære, burde være et tegn på kristen kjærlighet og ikke på vanære.

For denne innsatsen ble hun voll somt angrepet i "Das Schwarze Korps". Men tiltross for alle disse strålende eksempler på mot og offervilje må vi ikke vente oss noen politisk revolusjon fra de tyske protestanters side. Deres overbevisning springer fra deres tro på at kristendommen ikke har noe med politikk å gjøre. Allikevel er jo dette av de ting envanskelig kan vite noe sikkert om. Ett er ihvertfall sikkert, og det er at det finns betydelige grupper innen den evangeliske kirken som forstår hva nazismen er like godt som vi gjør det, og som har lidt hardt ved å sette seg mot den. Kanskje ligger det et lite håp gjemt i dette faktum om et framtidig samarbeid mellom de katolske og protestantiske krefter i Tyskland.

BRITISK UTENRIKSPOLITIKK.

Etter "The Island and The World" av sir Edward Grigg, M.P.
i "Sunday Times".

Sir Edward Grigg har skrevet en bok
"British Foreign Policy", som kom ut i juli, og nede-
stående artikkel er et utdrag av boken.

Briterne er ikke tallmessig store i forhold til de to andre stormaktene i den moderne verden. Heller ikke i forhold til den rollen de har spilt i Europas og andre kontinenters historie er det et tallmessig stort folk. De har skapt historie, fordi deres karakter og betingelser har tvunget dem til det. Som følge av det har de alltid levet farlig, untatt i den selvtilfretse victorianske tiden.

Dronning Victoria levet lenge, - hun har ikke vært død lenge enn to tredjedeler av den tiden hun regjerte, men i denne korte tiden etter dronningens død, har Storbritannia måttet kjempe for selve eksistensen i to skjebnesvangre verdenskriger. Og faren er ikke over, selv om landet på en mirakuløs måte overlever det hele og vinner krigen sammen med sine allierte. Storbritannias framtid avhenger av utenrikspolitikken, og av den økonomiske politikken, og av den makt som kan settes bak begge deler. Det er dumt å anta at et land som trenger mat og arbeid såvel som sikkerhet for å kunne handle med verden, kan ha råd til å forandre på sin internasjonale posisjon, mens det søker å bedre forholdene hjemme. Og derfor er en sunn og realistisk utenrikspolitikk med makt i ryggen, likeså nødvendig for Storbritannia som vann og brød for mennesket. Ikke noe annet tabernakel enn selve verdensmakredet kan fylle det britiske folkets behov, for som Chesterton sa: briterne lever "on the edge of things".

Det absolutt nødvendige.

Men vi kan ikke holde vår posisjon og stilling i verden, hvis vi ikke passer like godt på våre hjemlige affærer som på de utenrikspolitiske affærene. Hvis nasjonen ikke er sunn og frisk på legeme og sjel, hvis folket ikke lever på riktig kost, hvis opplæringen og undervisningen ikke er effektiv, så klarer ikke landet å velge de riktige lederne til å arbeide med de internasjonale sakene. Demagogene kan få sin sjanse, - forsvaret blir neglignert, utenrikspolitikken kan bli upålitelig og svak, - og i neste generasjon mister vi kanskje alt vi har strevet og slitt for å nå.

Vi må gjenopplive utenrikshandelen, som er så nødvendig for oss, og det kommer til å bero på folkets forstand og intelligens og lag like mye som på den politikken vi fører, spesielt når vi husker på at de politikkerne, som står for utenrikspolitikken er bundet gjennom parlamentet til å rette seg etter den forstanden og den fornuften.

Hvis det britiske folket er urålig og utilfrets, - hvis det ikke er overbevist om at den utenrikspolitikken, som drives, er uomgjengelig nødvendig for hele folkets velferd; hvis de ikke forstår at alt de selv ønsker angående tariff, levestandard, sosial sikkerhet, og en fair chance, beror på en produksjons-kapasitet pr. hode, som ingen andre folk kan klare, - hvis endelig synet på kapital, ledelse og arbeid ikke er så samlet, så enig, at samarbeidet kan fortsette såvel i fred som i krig, ja, da kan ikke Storbritannia gjenvinne sin stilling i verden.

Storbritannias utenlandske investeringer og arbeider har til nå gitt landet en høyere levestandard enn den aktuelle innenlandske produksjon kan gi folket. Men denne fordel er gått tapt i krigen sammen med sikkerheten og tryggheten, som gjorde landet i stand til å skille seg fra Europa uten risiko, inntil en eller annen utfordring måtte beseires. Den Victorianske åra er forsvunnet, og Storbritannia lever farlig igjen, - slik som hun gjorde i de dager, da verdensherredømmet på sjøen ikke var et faktum enda.

Ledelse er uundværlig, og genial ledelse kan resultere i store ting. Den kan fortelle folket om det som er nødvendig og hvorfor. God ledelse kan vekke folkets fantasi og skjerp beslutningene. Den kan holde et spill opp for folket, så det ser seg selv. Den kan få folket til å yte mer, større og større ting. Den kan få et ypperste ut av landets resurser. Men da må ledelsen preges av visdom, dyktighet og mot. Ledelsen skal kunne kontrollere begivenhetene og sette sitt eget stempel på tidens historie.

Foretaksomhet, energi, karakter, visdom og erfaring, - mange generasjoners erfaring har hjulpet Storbritannia igjennom vansken. Men alt dette kan så mange nasjoner rose seg av, og allikevel er det gått nedom med dem. Hemmeligheten må ligge i noe annet. Jeg tror det må bero på at England alltid, når ulykken truer, har kunnet gjøre regning på mer goodwill blandt andre nasjoner enn Englands fiender.

Den røde tråden i Englands historie er måtehold og toleranse,

en inngrodd hengivenhet for prinsippet "å leve å la leve" ("living and letting live") sammen med den bestemte overbevisning at Englands sjel er Englands eiendom. Sir Eyre Cross hadde rett da han sa at "England har mer enn noen annen makt, en diråkte og positiv interesse av å la nasjonene og folkene beholde sin selvstendighet og uavhengighet, og derigjennom blir England en naturlig fiende til hvert land som truer andres selvstendighet og den naturlige beskytter av de svakere nasjoner."

Vi har gjort noen fryktelige feil, - ikke minst i politikken overfor De nordamerikanske koloniene. Vi har latt være å gjøre ting, vi burde ha gjort, og vi har gjort ting vi burde latt være å gjøre. Men litt etter litt er vi kommet så langt fram at vi eier

Selv-kritikk.

Ikke bare fordi vi har hatt store ledere i kritiske tider. Ikke bare fordi vi har fostret oppfinnsomme byggmestre og sendt dem ut for å skape historie i jordens gjerne egne. Ikke bare fordi vi har fostret intuitive statsmenn, som har ført oss over stormen. Den drivende og kraftige innflytelsen er alltid sprunget fram av rasens ånd og forstand og har gjen-speilet seg i parlamentet.

Interessen har spilt sin rolle. Vi er en nasjon, ikke bare av kjøpmenn i liten stil, men av bankiers, store forretningsmenn, industrifolk, handelspionerer. Men vi er mer også. En idealisme så ekte som solens stråler har alltid gitt vår verdenshandel et skinn av årlighet og hjelpsomhet. Englands villfarne sønner har ikke møtt større kritikk enn i England selv. Vårt imperiums byggmestre har alltid møtt dyp mistenksomhet eller gård fordømmelse i det land som fostret dem.

Og denne sterke makten: selvkritikken må vi for enhver pris holde fast på. Vi ville ikke ha vært der vi faktisk er idag, om ikke nasjonens karakter hadde skaffet fram alle de mennene, som trengs i staten og i det private næringslivet og så hadde kritisert dem når de tok feil eller gjorde uriktige ting. England krever den strengeste disiplin av sine tjenere ute og hjemme. Og parlamentet sørger for at de rette mennene kommer på de rette plassene.

Det vitale prinsippet.

Jeg tror ikke folket vårt kommer til å ta den veien som fører til diktatur. Det er visse krefter i folkets, om beskytter den konstitusjonelle regjeringen mot denne faren innenfra.

Faren utenfra er mer truende. Vi har en gammel tendens til å ta på oss tøflene, når vi er kommet hjem etter en lang, vanskelig klatretur. Det er menneskelig. Men praktisk talt alle de andre nasjonene i Europa har lidt mer enn England, og det vil bli fortvilet for dem, om England vender seg bort i "splendid isolation".

Det britiske verdensrike må holde sammen. Storbritannia er imperiets hjerte. Englands sikkerhet må trygges først og fremst. Men Storbritannia som verdensmakt kan hverken beholde eller forbedre sin verdensposisjon, om det ikke tar seg av de forskjellige problemene som dukker opp hos andre folk. En følelse av dette brer seg. Vi forstår mer og mer at et folk ikke skal dømmes etter størrelse og folketall. Storheten ligger i folkekarakteren, som er en mystisk kombinasjon av folkets hjerne, hjerte og vilje.

VANSKER I SVEITS.

Det er ikke så lett å være Sveits i denne krigen. Riktignok ligger det lille Alepelandet tryggt bak sine mektige fjeller og holder sin tradisjonelle nøytralitet høgt i akt og ære, og idag som før i trengselstider er landet et fristed for bitre fanger, en oase i Europas ørken for de 80 000 flyktingene, som krigen har ført inn i landet. - Men Sveits er ikke selvforsørgende, og når importen stanser, gjør alle slags mangler og savn og vansker seg sterkt gjellende. Kullimporten f. eks. er så minimal nå at Sveits må greise seg så å si utelukkende på egne brensels-resurser, som slett ikke er store nok. Myndighetene har skåret ned elektrisitetsforbruket ganske betraktelig, og den avnorme tørken, som har hersket siden 1941, har gjort elektrisitets situasjonen enda vanskeligere.

I 1941 var det 6030 elektrisitetsverk i Sveits, - 130 av disse var ansvarlige for 95 p. ct. av hele produksjonen, som for 99 p. ct. s vedkommende stammet fra vannfall. Siden da er to store hydro-elektriske verk kommet i gang, Verbois-anlegget ved elven Rhone ikke så langt fra Geneve, og Innertkirchen-Handeck, som er det mektigste anlegget i hele Europa. Under byggingen måtte en bore en 7 miles lang tunnel i ren granitt, og hele verket er bombesikkert og helt hugget i fjell. Til tross for den vældige kilowatt-øking som disse fantastiske elektrisitetsverkene betyr, trenger Sveits

mer kraft, og regjeringen har sammen med store industrimenn og lokale myndigheter satt opp en plan for en ytterligere forøkning av 1000 millioner kwh. til sveitsisk elektrisk produksjon. End el av disse nye kraftanleggene er under bygging, og suksessivt skal kanskje Sveits bli virkelig selvhjulpen med lys og varme og kraft. - (Opplysningene er hentet fra "The Economist")

LEGE - OG - MEDICINHJELP TIL

EUROPA ETTER KRIGEN.

av Aleck Bourne i "When Hostilities Cease".

De mange tapte liv, de mange døde og de langt flere menneskeliv, som ikke er gått helt til grunne, men som er dypt såret, blir krigens første og mest iøynefallende resultater. Og det er disse mange millioner døde og sårete som skaper den dybeste fortvilelsen, og det er ut fra den fortvilelsen menneskene setter seg som mål at det aldri mer må bli krig. - Men om 100 år er allting glemt... Et annet like slående resultat av krigen er den materielle ødeleggelsen av hele byer med hjem og fabrikker, ødeleggelsen av de mektige broene over Europas store elver, av jernbaner, rullende materiell, skip, maskiner og ellers alt mulig helt ned til Øst-Europas fattige, små bondehjem... Alt dette er i og for seg mer enn nok av ødeleggelse og ulykke og elendighet, men det er en annen slags ødeleggelse, som antagelig er enda alvorligere i sine virkninger på framtidens Europa, og på framtidens europeere, og det er den store sykdomsprosentsen, all svekket helse, dårlig ernæring, smittsomme sykdommer, forsmøtte epidemier og alle slags svekkelser. Med noen unntak vil Europas millioner være underernærte, ja sultende, syke folk etter krigen. De vil bære med seg store mangelsykdommer, og alle slags sinnslidelser fra mindre nevroser til fullstendig vanvidd. Folk som har vært undertrykket i lengre tid, som er sultne og syke, som er pint over alle grenser, vil også være moralsk syke, - symptomer på den moralske sykdommen er harme, hevntanker, håpløshet og simpelhet. Og det er kanskje den moralske sykdommen, som er alvorligst i det lange løp. Framtiden beror på hva folket tenker, på deres ideer og idealer. Hvis folkemoralen ikke friskner til igjen, eller hvis det ligger mistillit, simpelhet, grådig individualisme og hevngjerrige hensikter under den fysiske og materielle gjenoppbyggingen av folkene, så må en i sannhet se scrt på framtiden.

For å kunne hjelpe Europas folk må en også ta den moralske side av ødeleggelsene og ulykkene med i betraktningen. Den alvorlige moralske tilstanden står i intim forbindelse med gjenoppbyggingen av den fysiske tilstanden. Vi må forstå at det gjelder å skape grunnlaget for moralsk vekst gjennom den hjelpen vi kan yte til bedring av menneskenes fysikk og helse. Det grunnlaget må være tilfretshet, og ut fra dette vil det vokse fram en samarbeidets ånd, som fører til vennligere og bedre forbindelser menneskene i mellom.

Krigens forferdelige ødelegelser viser hvor lite menneskene i bunn og grunn bryr seg om sin egen velferd. De gyldne løfter om økonomiske vinninger gjør mannen blind for krigens farer og ulykker, - han glemmer at krigen ødelegger selve eksistensgrunnlaget for hans hverdagsliv. - Men hvis den energien og den kraften han legger for dagen, når det gjelder å gjenreise menneskeheten etter krigen, er like stor som hans ønske om å drepe og ødelegge, så er det jo endaa håp for menneskeheten.

La oss håpe at reaksjonene etter denne krigen vil utløse en spontan menneskekjærlighet og barmhjertighet, slik at litt av den dødelige bitterheten, som disse ulykkelige årene har skapt, vil bli glemt. Det er helt sikkert at det blir ytet hjelp av alle slag og i enda større grad enn etter den første verdenskrigen. Hjelpen vil bunne i de forskjelligste motiver, - men

det alminnelige og første motivet er sikkert et menneskelig ønske om å hjelpe medmennesker i nød. Sikkert er det ialfall at alle frivillige hjelpearbeidere inspireres av dette motivet, - skjönt noen få ser det kanhende som et eventyr og en ny erfaring.

Det blir uomjengelig nødvendig å stanse spredning av epidemier, især malaria, tyfus og veneriske sykdommer og dermed reide de strekninger og land som er smittefrie når krigen er over. Soldater, som vender hjem, befrikkede krigsfanger og vandrende flykninger, som forsøker å finne veien hjem igjen, innebærer stor fare for alle slags epidemier, og over hele Europa må en ta kraftige forholdsregler for å hindre smitteutbredelsen.

Storbritannias og Amerikas fredsregjeringer må så snart som mulig gå inn for å fjerne den elendighet og de savn som bare kan føre til

nye kriger eller revolusjoner.

Det er så lett å ødelegge i vår mekaniserte tidsalder, - og ødeleggelsene virker så mye større enn noengang før i historien at vi rent mister motet og håpet for en helbredelse i vår egen levetid. Vi kan jo huske på den ualmindelig forte helbredelsen fra de fortvilte forholdene etter forrige verdenskrig, - det gir oss litt håp. Om virkningene av Tredvearskrigen, sier H.A.L. Fischer:

" Det er i sannhet umulig å overdrive de ulykker, som strømmet inn over de hjelpeløse böndene i det tyske imperiums lande under disse jærntider. Det var plyndring, det var sult, det var til og med kannibalisme. Hele landsbyer døde fullstendig ut, moralen brøt totalt sammen og livet fløt ut i vild ryggesløshet."

Og slik kunne en fortsette beretningene om forferdelige katastrofer, som hjemsøker menneskeheten og tilsynelatende ødelegger den civiliserte verden fullstendig, men mennesket redder seg unna og overlever alt. - Det er godt mulig at det som hender nå, især øst for Tyskland, og Italia er noe av det aller verste som noengang er hendt menneskene, men vi har fordeler idag, som vi aldri har hatt før. Vi har teknikken, vi kan jænreise verden ved hjelp av internasjonal organisering og universell administrativ makt, - vi har kunnskaper om de epidemiske sykdommer, og vi kan bekjempe dem og til dels også forebygge dem. Vi har materielt og medisins utstyr til rådighet, og vi har førsteklasses personale å sette inn. Slagmarken er veldig, men hjelpemidlene er større og mer effektive enn noengang før.

Vi vet sånn omtrent hvilke vilkår og forhold vi finner etter krigen. - Først og fremst møter underernæringens spøkelse oss. Og underernæring er den aller beste forbundsfelle for epidemier og smittsomme sykdommer, som sprer seg lettest i en svak og motstandsløs befolkning. Hvis vi ikke får bukt med underernæringen, undergraver vi folkenes framtid. For hvis barn, vordende mødre og ungdom ikke får det kostholdet de trenger, blir framtidens generasjoner svake og lite levedyktige. Underernæring er dessuten en av de viktigste faktorer for maktstjalen energi, for manglende tiltakslyst, arbeidskapasitet. Så lenge folk er underernærte så lenge vil de ikke bry seg om å samarbeide for sin egen helbredelse. Og sist, men kanskje ikke minst: et sultent folk, et underernært folk er et utilfrets, hevngjerrig, fiendtlig folk.

Den andre alvorlige landeplagen i Europa blir antagelig malaria: den representerer ikke bare positiv sykdom og stor dødelighet, men selv når sykdommen ikke er ordentlig brudt ut, svekker den ofret gjenom feber, som ødelegger arbeidskraften, initiativet og tiltakslysten. Malaria er også et hovedproblem sett ut fra en annen synsvinkel: millioner mennesker vender fra malaria-distrikter til malaria-frie soner og fører

masse-smitte med seg. Det må tas de strengeste forholdsregler for å hindre dette. Men det er fare for at malaria kommer til å bli epidemisk i hele Europa, ialfall for en kort tid, og blandt en befolkning hvis motstandskraft allerede er svekket ved underernæring.

Tyfus kan også bli en landeplage. Faren ved denne sykdommen ligger i den store dødsprosenten især blandt eldre folk. Tyfus er ifølge Osler "kaptain for dødens menn" i krigstid. Den siste krigen viste at tyfus kan drepe millioner. Et hviskende rykte om at tyfus er på trappene, skjemmer menneskene slik fra sans og samling at hele byer bryter opp og flykter fra sykdommen, men det resulterer kanskje bare i at de tar med seg smitten til de nye bostedene, og epidemien brer seg. Flukten fra tyfus virker ødeleggende på jordbruk og annet gjenoppbyggingsarbeid nettop i en tid, som trenger all arbeidskraft. Heldigvis kjenner vi smittebæreren, lusen, og vi kan kontrollere sykdommen. Dessuten har vi vaksine mot tyfus.

Tuberkulosen blomstrer alltid opp, når menneskene har det vondt og lider nød. De fleste mennesker har en naturlig motstandskraft mot tuberkulose, men når maten er dårlig og mangelfull, boligene lite sanitære og meget overbefolkete, når tretthet og håpløshet og nødtilstand hersker, så blir menneskene lette bytter for tuberkulosen. Og etter krigen står vi sikkert overfor en veldig tuberkuloseprosent i Europas befolkning. Vi har ingen direkte helbredelsesmetode. Men nok mat og sunn mat, hvile, gjenoppbygging av hjemmene, lægetilsyn og god pleie og isolering av patientene, - og dertil opplysning gjennom presse og radio og film, vil hjelpe til å stanse tuberkulosens mararitt over en krigsherjet verden.

Veneriske sykdommer hører med til krigens ulykker, og det blir et umåtelig arbeid å hindre og halbrede og begrense disse skjebnesvangre sykdommene. Veneriske dykssommer betyr ikke bare lidelse og dødelighet for

patientene, men resulterer ofte i sterile kvinner, - og menn, aborter og defekte barn og har i det hele tatt de mest ubarmhjertige følger for neste generasjon.

Heldigvis har vi nye behandlingsmetoder både for syphilis og gonorrhoe, - og det blir en av de mest tvingende oppgaver for en medisinsk kommisjon å gå til energisk behandling av de smittede individer.

Regjeringenes forståelse for betydningen av kampen mot de veneriske sykdommer vekkes forhåpentlig i alle land, og denne kampen må komme høgt opp på dagsordenen for det sosiale og medisinske gjenoppbyggingsarbeid. Disse sykdommene er svøper for menneskeheten, men vi kjenner dem, vi kan forebygge og helbrede dem. Med god vilje og energi kan vi bli herrer over de veneriske sykdommene.

Foruten disse sykdommene får vi nok en hel del andre å bekjempe. Arbeidet må settes i gang med all mulig vitenskapelig innsikt og kraftig energi. - Vi må vel gå inn for et prioritets-system. Førsteprioriteten må gjelle mat og kontroll av de store akutte epidemiene, - malaria og tyfus. Det er kanskje ikke så lett å bli enig om hvem som skal ha hjelp i første rekke. Men Aleck Bourne holder på at barn fra to til 15 år, ungdom, gravide kvinner, skolebarn, voksne mennesker og til sist gamle folk skal få hjelp. Det kan gjøres unntak for "nøkkel"-ungdom, grupper av medisinske studenter, lærere o.l. Men vi får jo håpe at utdelingen av mat og medisiner vil bli så tilstrekkelig at det ikke blir nødvendig å ta hensyn til disse forskjellige kategorier.

Hva skal vi så gjøre med krigens barn født utenfor ekteskap? Det kommer til å være tusenvis av forsømte bastardbarn rundt omkring i Europa. Hvem som enn har vært deres opphav, kommer de selv til å bli Europas framtidige borgere, og derfor er det nødvendig at de får stell og pleie og oppdragelse og skolegang, så de kan bli nyttige samfunnsborgere. Et spesielt departement må ta seg av disse ulykkelige barna.

Vansker, planer og organisasjon.

Transport- og kommunikasjonsmidler blir et av de store problemer. Det blir opplagt kaos på disse områdene. I noen land er hospitaler og utstyr blåst bort, mens sårete soldater legger beslag på sykehusene i de krigførende landene. Det blir for få leger og sykepleiersker. Selv i fredstid skorter det på dem, og krigen krever mange ofre. Det trengs atskillige år før en mann er ferdig lege og før en kvinne er ferdig sykepleierske, - så det kan bli temmelig vanskelig å løse personalproblemet.

Men en internasjonal organisasjon som får ukentlige rapporter om den europeiske sunnhetssituasjonen med alle detaljer kan lette hele arbeidet. Organisasjonen må ha makt til å dirigere operasjoner, flytte på personalet, kontrollere og distribuere forråd og utstyr etter situasjonens krav. Folkeforbundets helse-seksjon er et selvfølgelig redskap for denne nødvendige internasjonale kontrollen. - Ettersom det respektive lands helse-ministerium er gjenopprettet, må det få lov til å gripe sakene på egen hånd, men med rådgivende og praktisk hjelp fra den internasjonale organisasjonen, der det trengs. Det er en fare for at en mengde forskjellige offisielle eller frivillige organisasjoner vil styrte seg ut i hjelpearbeidet etter egne planer og ideer. Vi har f.eks. Røde Kors, Kvekerne, Rockefeller, Millbank og enda flere. Naturligvis er det utmerket at de vil hjelpe, og det skal de også få lov til, men hjelpen må kontrolleres og dirigeres av den centrale internasjonale organisasjonen.

Forhåpentlig vil ikke De forente nasjoner bruke sin store makt og autoritet til å påvirke de framtidige regjeringene i Europa og påtvinge dem en bestemt form og farge. De store finansielle interessene, som har slik innflytelse på regjeringene, kan nok vanskelig motstå fristelsen til å bruke sin makt til å tvinge de lidende, bedende, nødstedte europeiske folkene til å bøye seg for deres ønsker og planer.

Det er vel og bra med førstehjelpen til det blødende fattige og fortvilte Europa, men uten en helt ny ernæringspolitikk nytter det hele ikke. Hele kontinentet må inn under en ny vitenskapelig ernæringspolitikk, som må betraktes som en av hovedhjørnesteinene for framtidens samfunn. Etter den første øyeblikkelige mat-utdelingen må hvert lands regjering legge planer for en riktig ernæring og få følge de planene. Rakitis, tannrøte og andre mangelsykdommer må betraktes som skamletter på statsadministrasjonen. Med god helse og sunnhet som kraftkilde vil folkene utvikle seg til lykkeligere, mer balanserte mennesker, som kan leve et høgre og bedre offentlig og privat liv.

DE FORENTE NASJONENE.

Resultatet av den viktige Dumbarton Oaks-konferansen.

Pressekommentarer.

Verden skal få en ny internasjonal sikkerhets-organisasjon, og den skal ha det navnet som de allierte statene har valgt i denne krigen "De forente nasjoner". - Vi skal komme med noen kommentarer fra pressen i utlandet, som har litt av hvert å si om dette nye "folkeforbundet". Det minner i mangt og meget om Geneve-organisasjonen med et råd, en forsamling og et permanent sekretariat. Amerika, Storbritannia, Sovjet, Kina og Frankrik regnes som de fem ledende makter i verden og har permanent sete i rådet. - Den framtid menneskeheten går i møte, skal altså stort sett ligge i disse stormaktenes hender. Fordelen denne gangen er at Amerika og Sovjet er med.

"The Economist" skriver bl.a.: Resultatene fra Dumbarton Oaks kommer vel som en kald dusj for alle de fine drømmene om en sterkere og mer effektiv verdensorganisasjon. Vi får et forbund som ikke er så svært mye sterkere enn det gamle og som er blottet for den elan og begeistring og den tro på mulighetene for fullkomne løsninger av de mellomfolkelige problemene, som preget det første folkeforbundet i den første tiden. Til gjengjeld er dette nye forbundet realistisk, og den realistiske innstillingen til problemene kan gjøre sin store nytte. Det hårde og bitre faktum er at nasjonene - ialfall slik som de nå er representert av sine respektive regjeringer - ikke vil oppgi sin suverene kontroll over maktmidlene. - Men hvis skuffelsen over Dumbarton Oaks vil lære verden den leksen at det er de store suverene statenes politikk som teller og ikke skrivelser og bestemmelser om internasjonale forordninger, så er det en gevinst for verden.

"The Economist" ser noe pessimistisk på det hele, men framholder at den pessimisme som ansporer til konstruktiv realisme gjør mere godt og er mer verdifull enn en aldri så stor mengde utpisk idealisme, som er blind for virkeligheten.

"The Spectator" sier bl.a.: Mønsteret for den nye organisasjonen ligger, som en hadde ventet det, nær opp til det gamle folkeforbundet, og president Roosevelts forslag til Dumbarton Oaks-konferansen er delvis fulgt. Men hovedproblemet blir hvor langt fredens voktere selv kan holdes i sjakk, om noen av dem bryter freden. Valget, som en ikke kan komme utenom, står mellom en organisasjon så upartisk at den har plikt til å bruke makt mot de store, - eller så begrenset at de store får et veto til selvbeskyttelse.

"Times" sier: Det er sikkert at denne organisasjonen i praksis ikke kan anklage eller holde orden på noen av de store maktene, hvis samtykke og felles aksjon er fundamentale vilkår for det hele. - Det blir altså bare de små nasjonene, som slett ikke kan tenkes å ville angripe de store, som kan holdes i sjakk.

"For å organisere freden, kunne en gå to vegger," sier Walter Lippmann i "Sunday Times". "Enten kunne en velge Wilsons veg fra 1919 og løse opp krigs-alliansene for så å gjenforene de adskilte nasjonene og forsøke å knytte dem sammen ved en pakt. Eller så kunne en beholde krigsalliansene og tilpasse dem til etterkrigstidens krav."

Den Wilsonske vegen leder til et rent og desidert brudd med fortiden og uttrykker tro på et ideal om en verden, der nasjonene har full tilitt tild en internasjonale organisasjonen og renonserer på alle spesielle